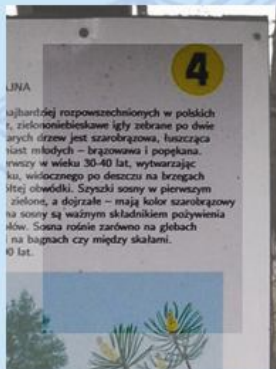

GDAŃSKIE MINIATURY - WYSPA SOBIESZEWSKA

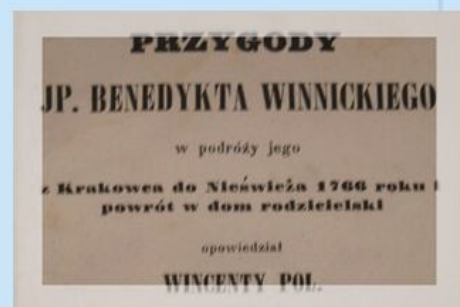
2. Jaki numer ma budynek na którym znajduje się ta tabliczka?

1. Co znajduje się za tablicą o tym numerze?

3. Co jest umieszczone powyżej tego napisu?

4. Ile imprez odbędzie się w grudniu w „Wyspie Skarbów” GAK?

5. W którym roku została wydana ta książka?

Owocnych poszukiwań życzy

i partnerzy

LAZANIA

FUNDACJA WSPÓLNOTA GDAŃSKA

WYSPA SOBIESZEWSKA – PTASI RAJ

Nasze miasto ma w swoich granicach niezwykłą dzielnicę. Na jej terenie znajduje się niewiele bloków, a większość jej powierzchni zajmują plaże i lasy. To największa dzielnica Gdańska, o powierzchni ponad 35 kilometrów kwadratowych. Mowa oczywiście o Wyspie Sobieszewskiej, dzielnicy położonej na wschód od centrum miasta, w ramionach Wisły, nad Zatoką Gdańską.

Wyspę Sobieszewską znacie na pewno z letnich wycieczek. To tu znajdują się jedne z najczystszych i wciąż niezatłoczonych plaż na Pomorzu. Postanowiliśmy, że dla odmiany, zaprosimy Was tu zimą. Ze względu na krótki o tej porze roku dzień oraz znaczne odległości na Wyspie Sobieszewskiej, proponujemy skróconą wersję trasy po tej dzielnicy.

W grudniu polecamy wycieczkę na Wyspę Sobieszewską, jedną z zaledwie kilku wysp w Polsce, która pod względem wielkości jest 3. obok Wolin i Uznam, wyspą w naszym kraju. O jej unikatowym charakterze świadczy nie tylko odległość od centrum Gdańska, zaledwie 15 km, wspaniałe walory turystyczno – przyrodnicze, ale także fakt, że miejsce to jest wynikiem ingerencji człowieka w siły przyrody. Wyspa powstała dokładnie 31 marca 1895r. przez wykonanie 7 km przekopu Wisły między dzisiejszym Gdańskiem Świbno a miejscowością Mikoszewo. Projekt został wykonany na polecenie samego cesarza Niemiec Wilhelma II, pod zwierzchnictwem którego znajdował się wówczas Gdańsk.

Cała uroczystość dla przyszłych pokoleń tak została upamiętniona w kronikach miejskich...

„... promienie słoneczne oświetlały ostatnie lody, które przez stare ujście Wisły w Górkach sływały do morza [...] Na najwyższym wzniesieniu wydmy w Nickelswalde (Mikoszewo) zbudowano prowizoryczny domek, [...] służący jako schronienie pana nadprezydenta i jego świty [...] Wokół na usypanym pagórku zgromadził się tłum ludzi. Na początku stali różni promineneci, dalej zwykli ludzie. Pięknie wypolerowany i ozdobiony kwiatami szpadel został wręczony nadprezydentowi Gosslerowi, aby ten dokonał uroczystego przebicia nowego ujścia Wisły. Ze słowami: Błogosławię to wielkie dzieło prowincji zachodniopruskiej, nadprezydent uczynił pierwszy sztych szpadlem, po czym uniósł go w górę, co tłum przyjął z wielkim entuzjazmem [...] Najpierw powoli, leniwie zaczął płynąć strumień wody przez uczyniony otwór [...] Napór wody z minuty na minutę stawał się coraz większy [...] Po upływie pół godziny metrowej wysokości fale przelewały się w miejscu gdzie poprzednio stali goście...”. (Nocny, str.191-192, 2008).

W ten sposób Wyspa Sobieszewska uzyskała swój dzisiejszy kształt. Jednak pierwszym krokiem do jej powstania stało się utworzenie w 1840r. we wsi Górki nowego, naturalnego ujścia największej polskiej rzeki, które zostało później opisane przez wybitnego geografa Wincentego Pola: *„...Noc była straszna i ciemna. Z dala już szumiały wody na zatorze, i kry się tarły o gwizdały przykro [...] W tej chwili poczęła kra pękać i strzelać [...] A równocześnie rozległ się straszny huk i szum w powietrzu, jak gdyby się cała ziemia trzęsła [...] Ale kra przerwała mierzeje w najwęższym jej pasie. Po kilkunastu minutach wyniosła nas gwałtowność powodzi na otwarte morze...”.* (Pol, str.141-144, 1989).

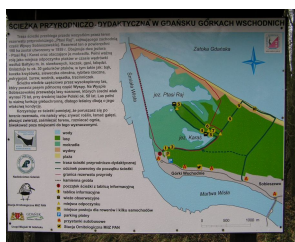
Nowy przełom Wisły do morza nazwano Śmiałą Wisłą. Nazwę nadał jej również Wincenty Pol pisząc: „...to nowe koryto Wisły nie ma dotąd nazwiska: a że się nim Wisła tak poczciwie i rażno ku morzu przebrała – nazwijmy ją tutaj: Śmiałą Wisłą...”. (Pol, str.141-144, 1989).

Rekreacyjne walory Wyspy Sobieszewskiej zostały dostrzeżone już na początku XX w. kiedy stała się ona miejscem wypoczynku gdańszczan. Postawiono tu m. in. Dom Zdrojowy, Halę Plażową (już nieistniejące) oraz liczne wille. Obecnie Wyspa Sobieszewska jest miejscem wypoczynku turystów z całego kraju i zagranicy. To dzielnica dla wszystkich tych, którzy cenią uroki przyrody. Właśnie na nich czekają dwa rezerwaty przyrody: „Ptasi Raj” w Górkach Wschodnich oraz „Mewia Łacha” w Świbnie, a dla tych, którzy kochają unikalną architekturę – niezwykle śluzę w Przegalinie. Ponadto ściągają tu wszyscy ci, którzy spragnieni są wypoczynku na czystej i cichej plaży.

Wyspa Sobieszewska składa się z kilkunastu miejscowości: Górek Wschodnich, Sobieszewa, Sobieszewka, Orle, Wieńca, Komarów, Świbna, Przegaliny, Pastwy Sobieszewskiej.

Warto dodać, iż Wyspa Sobieszewska znalazła się na kartach powieści i opowiadań m. in. „Psie lata” i „Błasany bębenek” Güntera Grassa, „Trzynasty kilometr”, „Reguła Trzech”, „Reguła Trzech: Nowa Ziemia” Waldemara Nocnego, „Pan Samochodzik i Wyspa Sobieszewska” Sebastiana Miernickiego.

Mamy nadzieję, że po odbyciu naszej wycieczki, jeszcze nie raz wrócicie na Wyspę Sobieszewską.

1. Rezerwat przyrody „Ptasi Raj” położony w północno – zachodniej części Wyspy Sobieszewskiej (Górki Wschodnie) został założony w 1959r. i obecnie jest jednym z dwóch rezerwatów znajdujących się na terenie Wyspy. W jego skład wchodzi m. in. dwa przymorskie jeziora: Ptasi Raj i Karaś. Wzdłuż Śmiałej Wisły biegnie unikatowa, XIX wieczna kamienna grobla. Głównym zadaniem „Ptasiego Raju” jest ochrona i zachowanie jedyne w swoim rodzaju w tej części regionu, kompleksu przybrzeżnych wydm, bagien oraz jezior. Są one miejscem odpoczynku ptaków, których na tym obszarze jest blisko 200 gatunków. W 2004r. na terenie rezerwatu została otwarta ścieżka przyrodniczo – dydaktyczna, wzdłuż której ustawiono tablice informacyjne. Przybliżają one najważniejsze informacje z dziedziny fauny i flory tego terenu. Jest ona dostępna przez cały rok. Najlepszym terminem do odbycia wycieczki jest okres od kwietnia do października, a szczególnie wiosną i jesienią, podczas przelotów ptaków łatwo można zaobserwować wiele ich gatunków.

UWAGA: Początek trasy i 1 tablica informacyjna o ścieżce znajdują się przy wejściu do rezerwatu, oddalonym o 400 m od przystanku końcowego linii autobusu nr 186 w Górkach Wschodnich. Tu też zlokalizowany jest mały parking.

DOJAZD: Ścieżkę można odwiedzać przez cały rok. Dojazd autobusem linii 186 (Dworzec Główny – kierunek Górki Wschodnie).

2. Stacja Ornitologiczna Muzeum i Instytutu Zoologii PAN w Gdańsku jest placówką naukową, która zajmuje się badaniami ptaków oraz ich obrączkowaniem. Pracujący tam ornitolodzy, czyli biologzy zajmujący się ptakami, prowadzą wiele programów badawczych i edukacyjnych.

DOJAZD: Dojazd autobusem linii 186 spod Dworca Głównego (kierunek Górki Wschodnie). Stacja Ornitologiczna znajduje się za przystankiem: Ornitologów.

UWAGA: Stacja Ornitologiczna organizuje prelekcje połączone z pokazem bogatej kolekcji wypreparowanych ptaków, przeźroczy, filmów; prezentacje PowerPoint, dla młodzieży szkolnej i dorosłych (w grupach od 10 do 35 osób) po uprzednim kontakcie telefonicznym: (0 58) 308-07-59. Ceny biletów: 4 zł od osoby.

3. Źródła historyczne pierwszą informację o kościele rzymsko - katolickim w Sobieszewie podają ok.1410r. W następnych stuleciach następowała rozbudowa istniejącego kościoła przez parafię ewangelicką. Wówczas, wybudowano świątynię w stylu holenderskim tj. z pruskiego muru. Po zakończeniu działań II wojny światowej ponownie zmieniono charakter kościoła na parafię rzymsko - katolicką. Na początku lat 60. do świątyni została sprowadzona figura Matki Bożej Płaczącej. W 1986r. zabytkowy, drewniany kościół strawił pożar. Jednak w szybkim czasie rozpoczęto prace przy jego odbudowie. Wokół kościoła znajdował się ewangelicki cmentarz z kunsztownie zdobionymi płytami nagrobnymi. Po II wojnie światowej uległ on zniszczeniu. Na szczęście do dziś zachowały się stojące przed kościołem dwie ewangelickie rokokowe stele, inaczej pomniki nagrobne, pochodzące z drugiej połowy XVIII w.

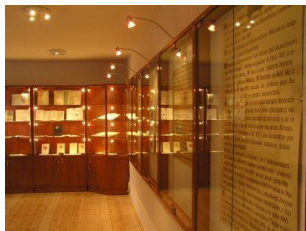

4. „Wyspa Skarbów” GAK jako najmłodszy oddział Gdańskiego Archipelagu Kultury – sieci domów kultury w różnych dzielnicach Gdańska, od pięciu lat dostarcza Wyspie Sobieszewskiej wiele kultury i rozrywki. W programie domu kultury znajdują się zajęcia artystyczne i sportowe adresowane do różnych grup wiekowych, na które i Wy możecie się zapisać.

Gdański Archipelag Kultury „Wyspa Skarbów”
ul. Turystyczna 3
80-680 Gdańsk Sobieszewo
tel./fax (0-58) 323 91 15

Informacje i zapisy: www.wyspaskarbow.gak.gda.pl, email: wyspaskarbow@gak.gda.pl

Godziny otwarcia: od poniedziałku do piątku: 10:00 - 20:00, weekend: 11:00 - 18:00

5. Od 2006r. przy „Wyspie Skarbów” działa muzeum: Izba Pamięci Wincentego Pola, a od 2007r. Muzeum Wyspy Sobieszewskiej. Izba Pamięci została założona w latach 70. XX w. dla upamiętnienia faktu powstania naturalnego ujścia Wisły w Górkach (1840r.), nazwanego później przez Wincentego Pola – Śmiałą Wisłą. Obecnie Izba Pamięci posiada blisko 200 eksponatów związanych z życiem i twórczością poety m. in. fotokopie listów, map, rękopisów pisarza oraz fotografie osób i miejsc związanych z osobą poety. Szczególne miejsce wśród pamiątek zajmują książki. Najcenniejsze eksponaty to pochodzące jeszcze z XIX w. pierwsze wydania dzieł Wincentego Pola.

Muzeum Wyspy Sobieszewskiej działa od 2007r. Gromadzi przedmioty związane z życiem i wspomnieniami dawnych mieszkańców Wyspy Sobieszewskiej oraz regionu Żuław Wiślanych. Obecnie Muzeum składa się z dwóch ekspozycji. Pierwsza z nich przedstawia eksponaty związane z codziennym życiem mieszkańców Wyspy. Druga charakteryzuje jej morski charakter. Wszystkie eksponaty gromadzone są drogą społeczną i każdy z Was może przyczynić się do powiększenia istniejących zbiorów.

W obiektach muzealnych regularnie organizowane są lekcje muzealne dla różnych grup wiekowych, które umożliwiają zapoznanie się z dziedzictwem kulturowym naszego regionu, oraz pozwalają obalić stereotyp: Muzeum – nie dotykać!

DOJAZD: Dojazd na Wyspę Sobieszewską spod Dworca Głównego zajmuje ok. 30 min. Częstotliwość komunikacji co 20 – 30 min. Autobusy komunikacji miejskiej: 112 (kierunek Przegalina), 186 (kierunek Górki Wschodnie) spod Dworca Głównego, 212 (kierunek Przegalina) przystanek początkowy Akademia Muzyczna lub wybrane kursy spod Dworca Głównego.

W styczniu zapraszamy na dalszą część zabawy. Tym razem będziemy odkrywać tajemnice gdańskiej Oruni.

Autor: Paweł Jarczewski

Opracowanie graficzne: Agata Graban

Pomysłodawczyni projektu: Małgorzata Kmicińska

Podziękowania dla dr Marii Wieloch, prezesa Stowarzyszenia Przyjaciół Wyspy Sobieszewskiej.

Bibliografia:

Nocny W., „Wyspa Sobieszewska”, Gdańsk 2008.

Białecka M., „Walory turystyczne Wyspy Sobieszewskiej”, Gdańsk 2005.

Gromadzka J., O ptasich rezerwatach Wyspy Sobieszewskiej, „Echa Wyspy” nr 2, 1996.

Pol W., „Na lodach. Na wyspie. Na groblach.”, Gdańsk 1989.

Jażdżewski P., Nocny W., „Przewodnik po Wyspie Sobieszewskiej i okolicy”, Gdańsk 1997.

<http://www.wypaskarbow.gak.gda.pl>

http://pl.wikipedia.org/wiki/Izba_Pami%C4%99ci_Wincentego_Pola_w_Gda%C5%84sku_Sobieszewie

<http://turystyka.wyspa.pl/zabytki/>

http://sobieszewska.wyspa.pl/przyroda/rezerwaty_przyrody.html

<http://www.stornit.gda.pl/start.html>

<http://www.gdansk.pl/turystyka,99,813.html>

<http://www.gdansk.pl/nasze-miasto,314,839.html>

<http://www.gdansk.pl/nasze-miasto,314,840.html>

<http://www.gdansk.pl/nasze-miasto,314,842.html>

<http://www.gdansk.pl/nasze-miasto,314,13148.html>